

VÄRLDS HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 2 2023

EN
BÄTTRE
VÄRLD

TEMA UNGAS RÖST OCH DELTAGANDE

*Kamp för
demokratin
i Georgien*
SIDAN 6

*FN-ungdomar
samlades på
Kärsön*
SIDAN 17

Foto: UN Photo/Esther Dabele

Framstegen när det gäller att minska dödsfallen bland mödrar och barn i samband med graviditet och förlossning har planat ut. Bilden visar ett nyfött barn i Mocambique.

EN MOR ELLER BABY DÖR VAR SJUNDE SEKUND

Framstegen när det gäller att minska dödsfallen bland kvinnor och barn i samband med graviditet och förlossning har planat ut under de senaste åtta åren, enligt en ny rapport från Världshälsoorganisationen WHO som släpptes i maj. Varje år dör omkring 290 000 gravida, födande eller nyförlösta kvinnor medan 1,9 miljoner foster dör efter graviditetsvecka 28 och 2,3 miljoner barn dör inom en månad efter förlossningen. Dessa 4,5 miljoner kvinnor och barn motsvarar ett dödsfall var sjunde sekund, de flesta av orsaker som hade kunnat förebyggas eller förhindras genom regelmässig mödra- och barnhälsovård. Läs mer på who.org.

FN:S KLIMATPANEL SUMMERAR NIO ÅRS FORSKNING

I mars släppte FN:s klimatpanel IPCC sin sjätte så kallade syntesrapport som sammanfattar vad vetenskapen kommit fram till på klimatområdet sedan den förra syntesrapporten 2014. Enligt IPCC har medeltemperaturen redan stigit med 1,1 grad jämfört med förindustriell nivå, ett resultat av mer än ett sekels användning av fossila bränslen i kombination med ojämlig och ohållbar energi- och markanvändning. Rapporten lyfter fram de omfattande skador och förluster som den pågående klimatkrisen orsakar och understryker att de mest sårbara befolkningsgrupperna och ekosystemen drabbas hårdast.

Enligt IPCC måste utsläppen av växt-

husgaser börja minska nu och halveras till 2030 om det ska finnas någon chans för mänskligheten att nå målet om max 1,5 grads uppvärmning. I takt med att klimatet blir ännu varmare väntas olika former av extrema väderhändelser uppträda oftare och med större intensitet. En konsekvens blir bland annat växande problem med tillgång till mat och vatten. Läs mer på ipcc.ch

PUTIN EFTERLYST FÖR KRIGSBROTT

Internationella brottmålsdomstolen ICC utfärdade i mars en arresteringsorder mot Rysslands president Vladimir Putin och den ryska kommissionären för barns rättigheter Maria Lvova-Belova. Enligt domstolen är de två ansvariga för den olagliga deportationen av barn från Ukraina till Ryssland. Beslutet innebär att Putin och Lvova-Belova måste gripas och överlämnas till ICC i Haag ifall de kommer till något av de 123 länder som undertecknat domstolens stadga. Det ska ses som ett led i domstolens strävanden efter att ställa ryska ledare till svars för krigsbrott i Ukraina.

– Internationell rätt förbjuder ockupationsmakter att förflytta civila från områden de bor i till andra områden. Barn åtnjuter ett särskilt skydd under Genèvekonventionen, kommenterade ICC:s ordförande Piotr Hofmański.

Vladimir Putin är den tredje sittande presidenten som blir efterlyst av ICC. De två tidigare var Sudans Omar al-Bashir och Libyens Muammar al-Gaddafi.

KLART MED AVTAL OM DJUPHAVEN

Närmare två decenniers förhandlingar avslutades i mars då världens länder enades om ett globalt FN-avtal för att skydda de djuphav som är internationellt vatten. Djuphaven utgör omkring 45 procent av jordens yta och producerar ungefär hälften av allt syre men har hittills saknat formellt skydd och bindande internationella regler vid exploatering.

Det nya avtalet, kallat High Seas Treaty, innebär bland annat att det nu finns möjlighet att skapa marina reservat för att skydda livet i haven. Det reglerar också tillgången till och användningen av de genetiska resurser som djur och växtliv i haven rymmer.

Avtalet är ett viktigt bidrag till genomförandet av den överenskommelse

inom det nya ramverket för biologisk mångfald som säger att 30 procent av planetens hav, land och vatten ska skyddas. En internationell expertpanel ska nu bildas för att följa upp arbetet med djuphaven.

FÄRRE LÄNDER RÄKNAS SOM "MINST UTVECKLADE"

Flera länder väntas inom en snar framtid lämna kategorin "minst utvecklade länder", rapporterar FN:s nyhetstjänst UN News. Ett exempel är den lilla önationen São Tomé och Príncipe som väntas ändra status i december 2024.

I nuläget står 46 länder på listan över de minst utvecklade (Least Developed Countries, LDCs). Listan skapades 1971 som ett led i arbetet med att erbjuda särskilt internationellt stöd till de ekonomiskt svagaste staterna. När ett land uppnår vissa utvecklingsmål kan det bli aktuellt att lämna listan vilket samtidigt innebär att vissa stödåtgärder försvinner. Hittills har sex länder lämnat den, nämligen Botswana (1994), Kap Verde (2007), Maldiverna (2011), Samoa (2014), Ekvatorialguinea (2017) och Vanuatu (2020).

UNESCOS PRESSFRIHETSPRIS TILL FÄNGSLADE KVINNOR

Tre fängslade iranska kvinnliga journalister får Unescos pressfrihetspris för 2023. Niloofar Hamedi, Elaheh Mohammadi och Narges Mohammadi rapporterade om Mahsa Aminis död i september 2022 efter att hon gripits av moralpolisen. Med sin rapportering bidrog de tre journalisterna till de omfattande protester som bröt ut i landet.

“Idag är det viktigare än någonsin att hylla alla kvinnliga journalister som hindras från att göra sitt jobb och som får utstå attacker och hot mot sin personliga säkerhet. Idag hyllar vi deras insatser för sanning och ansvarsutkrävande”, kommenterade Unescos generaldirektör Audrey Azoulay.

Niloofar Hamedi på dagstidningen *Shargh* var den som först rapporterade om Mahsa Aminis död. Elaheh Mohammadi arbetar på tidningen *Ham-Mihan* och rapporterade om Aminis begravning. Narges Mohammadi arbetar för flera medier, är engagerad i rättsfrågor och har fortsatt att rapportera inifrån fängelset.

OŠCAR, EMMA OCH MÅNGA FLER

VÅLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: @varldshorisont

Ansvarig utgivare och redaktör:
AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikanter: Eric Corneford och Josefin Stenquist

Layout: Pär Lundqvist, Adapt Media
Tryck: Ljungbergs Tryckeri, Klippan
Annonser: varldshorisont@fn.se
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska FN-förbundet. ISSN 0042-2134
Prenumerationspris: 250 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

Världshorisont trycks på miljömärkt papper

#2

Omslagsbild:

Två unga ledare och en mobiltelefon. Bilden är från ett evenemang i FN-högkvarteret i april 2023 där FN-chefen träffade gruppen Young Leaders for Sustainable Development Goals. Foto: UN Photo/Manuel Elías

När jag sätter mig för att skriva dessa rader är det bara timmar kvar innan startskottet går för UNG-konferensen – årets stora ungdomsevent i den svenska FN-rörelsen. Ett 90-tal ungdomar väntas till Kårsögården utanför Stockholm där de ska lyssna, diskutera, rollspela och lära sig mer om FN och globala frågor. Konferensen är en av många aktiviteter som Svenska FN-förbundet arrangerar för att uppmuntra unga att engagera sig i FN-arbetet. Att nå ut till, inspirera och engagera ungdomar har under decennier varit en prioriterad fråga i förbundets verksamhet. Följaktligen finns det en bred palett av engagemangsformer att välja på för den som är under 26 år, något som vi berättar om på sidan 10.

Du får också möta och lyssna till många unga i detta nummer. I vår inledande tematext berättar Oscar Molander, svensk ungdomsdelegat i FN, om sina observationer när det gäller möjligheterna för unga från hela världen att få sina röster hörda i FN-sammanhang. På sidan 15 berättar Marcus Karlén, vice ordförande i LSU, om hur unga i många länder påverkas av ett krympande demokratiskt utrymme. Ett exempel på hur unga kämpar just för att bevara demokratin finns på sidan 6 där du får möta Edik från Georgien – ett fint exempel på det ungdoms-engagemang som Svenska FN-förbundet genom internationellt samarbete varit med och lagt grunden för.

På lite närmare håll har vi en hel rad svenska lokala FN-föreningar som leds av ungdomar. Ett exempel är Växjö FN-förening vars 21-åriga ordförande Emma Hansson intervjuas på sidan 20. I reportaget från Kårsögården kommer unga från både FN-föreningar, FN-skolor och FN-förbundet internationella partnerorganisationer till tals. Många av artiklarna i det här numret har dessutom skrivits av vårterminens praktikant, 26-åriga Eric Corneford. Trevlig läsning!

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

- 4 Ungas röst i det globala samtalet blir allt starkare – men mer behöver göras
- 6 Edik, 20, arbetar för en demokratisk utveckling i sitt hemland Georgien
- 8 Ungdomar från tre länder möttes under FN-förbundets UNG-konferens
- 11 Fysidigt faktablad om mål 10 – minskad ojämlikhet
- 16 Analys: Växande intresse för internationella brottmålsdomstolen ICC
- 18 Intervju med FN-förbundets general-sekreterare efter nedskärningarna
- 20 Flera FN-föreningar leds av unga – möt Växjös 21-åriga ordförande
- 21 Skräpplockning och medlemsvärning i Lidingö FN-förening

Cynthia Nyongesa (till vänster) och Petr Franc öppnar en ungdomsled session under det toppmöte om transformerande utbildning som hölls i FN-högkvarteret i New York i september 2022.

Unga i FN vill ha färre tal och mer dialog

Dagens unga är morgondagens beslutsfattare. I rapporten "Our common agenda" lyfter FN:s generalsekreterare António Guterres fram vikten av att lyssna till, och arbeta med, unga. Men hur väl är FN rustat för att låta unga ta mer plats i rummet? Och blir de lyssnade till?

Unga är den befolkningsgrupp som berörs allra mest av de beslut som fattas i dag, men också av de beslut som inte fattas. Av jordens befolkning är cirka 52 procent under 30 år, ändå sitter de sällan med i de avgörande förhandlingarna då viktiga överenskommelser nås.

– Den unga generationen representerar omkring hälften av världens befolkning och trots det har vi en medelålder på världens beslutsfattare som är 62 år, säger Oscar Molander, som valts till ungdomsrepresentant för Sverige i FN:s generalförsamling under 2022 och 2023.

Att det är viktigt att låta unga komma

till tals i debatten kan tyckas självklart. För Oscar Molander är det en fråga om politisk representation men också om att försvara det globala samarbetet.

UNGA ÄR NUTIDEN

– Det handlar om att motarbeta det minskade förtroendet för institutioner som unga alltmer känner. Det handlar också om solidaritet mellan generationerna. Man talar ofta om unga som framtiden men man ska inte glömma att unga också är nutiden. Unga har mycket expertkunskap och erfarenhet. Det är dags att börja se dem som partner som

kan bidra till potentiella lösningar, säger Oscar Molander.

Som ungdomsrepresentant är Oscar Molander en del av FN:s ungdomsdelegatprogram och han bedömer att unga har fått en mer framskjuten plats i FN under de senaste åren. Han har varit på flera FN-arrangemang där han hört att det är "första gången" som ungas röster lyfts upp på den officiella agendan.

– Ett sådant tillfälle var mötet i FN:s kvinnokommission i år där ungdomsdialogen var en del av det officiella programmet. Men det var många länder som var emot det beslutet. Jag tror att det

beror på att mer konservativa stater ser ungdomsröster som väldigt progressiva och något som motarbetar en konservativ agenda, säger Oscar Molander.

Samtidigt finns det en risk för "youth washing", menar han och förklarar:

– Jag tror att medlemsstaterna mer och mer ger plats åt ungdomsrekommendationer. Men jag skulle vilja se bättre uppföljning och transparens i hur rekommendationerna behandlas så att unga också får chans att ställa beslutsfattare till svars. Som det är nu har man sällan någon aning om hur eller om ungdomars rekommendationer har tagits i beaktning.

FYSISK BARRIÄR

Av världens unga lever flertalet i utvecklingsländer. Ändå finns det stora utmaningar vad gäller ungdomsrepresentation från låg- och medelinkomstländer i FN-sammanhang. En kritisk åsikt som då och då förs fram är att många stora FN-möten hålls i New York, en stad som är dyr att besöka.

– Det är en fysisk barriär som hindrar många från att vara med. Sedan har ju långt ifrån alla länder ungdomsdelegater, jag tror vi är runt 50 sammanlagt. Det är till stor del en finansieringsfråga. Ibland känns det nästan pinsamt när vi ungdomsdelegater presenteras som representanter för "världens unga", och så är vi övervägande från väst, säger Oscar Molander.

Men, påpekar han, det finns många sätt för ungdomar att engagera sig förutom att bli vald till ungdomsdelegat.

FN:s ekonomiska och sociala råd (Ecosoc) har sedan 2012 ordnat ett årligt möte för unga som ibland beskrivs som "FN:s främsta plattform" för att ta itu med de utmaningar som unga står inför. Mötena är hybrida vilket gör dem mer tillgängliga och därmed blir representationen bredare. Molander var med 2022.

INGEN DIALOG

– Beslutsfattare hade bjudits in för att tala om olika frågor. Tyvärr kom de och höll sitt tal men sedan gick de. Det blev sällan någon interaktiv dialog och det är något som unga ofta kritiserar. Vi vill ha färre tal och mer dialog, säger han.

Inför FN:s högnivåmöte i september,

som markerar halvtid för genomförandet av Agenda 2030, ordnade UN Foundation* ett förberedande möte för unga i början av året. Bland annat genomfördes fördjupande sessioner i sju olika ämnen och ungdomarna uppmanades att lämna förslag på innovationer för att uppnå de globala målen.

– Vi var väldigt måna om att det skulle finnas en mix av röster under mötet och

vi är stolta över resultatet, säger Pelle Enarsson, senior rådgivare vid UN Foundation.

Organisationen arbetar systematiskt för att lyfta fram rösterna från unga i låg- och medelinkomstländer, förklarar han. Som ett led i det arbetet lanserades 2021 en koalition av världsomspännande organisationer, från scoutrörelsen

till Rädda Barnen, som arbetar för och med barn och ungdomar. Koalitionen går under namnet Unlock the Future Coalition. Samtidigt publicerade UN Foundation rapporten "Our future agenda" som kan ses som ett svar på generalsekreterarens uppmaning till världens ungdomar att "ta plats vid bordet för att vara med och utforma er egen framtid".

Bakom rapporten står Next Generation Fellows, ett program inom UN Foundation som samlar ungdomar runt om i världen för att föra fram deras åsikter och synpunkter.

NYTT UNGDOMSKONTOR

– Vi driver på hårt för att ungdomar ska vara med ordentligt i diskussionen om genomförandet av Agenda 2030 och hur framtiden ska se ut, säger Pelle Enarsson.

Han tycker att det har hänt en hel del sedan han själv som ung engagerade sig i uppföljningen av FN:s konferens i Rio 1992.

– Tidigare behandlades ungas engagemang mer som ett särintresse, nu tycker jag mig se en systemförändring där unga blivit en prioritet för att vi ska nå utvecklingsmålen, säger han.

Ett exempel är att det under hösten 2022 fattades beslut om att etablera ett

särskilt kontor för unga – "UN Youth" – inom FN-systemet. Tidigare har det funnits ett särskilt sändebud för unga men det nya kontoret kommer att ge mer tyngd åt frågorna.

– Det kommer så klart ta tid att etablera och behöver några år för att växa fram. Men det är viktigt, unga människor måste höras mycket mer i debatten kring framtiden för FN-samarbetet och internationellt samarbete generellt, säger Pelle Enarsson.

Uttalandet rimmar väl med Guterres rapport "Our common agenda" som bland annat drar slutsatsen att hänsyn till ungas prioriteringar och meningsfull inkludering av dem i beslutsfattandet "är investeringar som kommer ge omedelbar avkastning samtidigt som det bygger humankapital och social sammanhållning i det långa loppet."

FRAMTIDENS UNGA

Men det är inte bara dagens generation unga som UN Foundation vill lyfta fram utan även framtidens unga – de som ännu inte är födda.

– Agenda 2030 är ju en långsiktig investeringsplan för att skapa ett bättre samhälle på jorden. Den handlar om nuet men också om framtida generationer, säger Pelle Enarsson.

Som en del av FN:s reformarbete finns ett förslag om att tillsätta ett sändebud för framtida generationer, en person som skulle kunna fungera som en ombudsman för de ofödda berättar han.

– Framtidssändebudet är tänkt att lyfta fram andra frågor [förutom Agenda 2030] som kommer att påverka framtidens generationer.

I september 2024 kommer ytterligare ett FN-toppmöte, "Summit of the future", att hållas med just den inriktningen. Det blir ett framåtriktat möte som baseras på Agenda 2030 och tanken är att vi där ska blicka framåt och se vad vi kan göra ytterligare för att ta hand om de här framtida generationerna, berättar Pelle Enarsson.

■ Görrel Espelund, frilansjournalist

* UN Foundation är en oberoende organisation till stöd för FN.

Foto: LSU/Joskim Lindgren

Oscar Molander.

Foto: Privat

Pelle Enarsson.

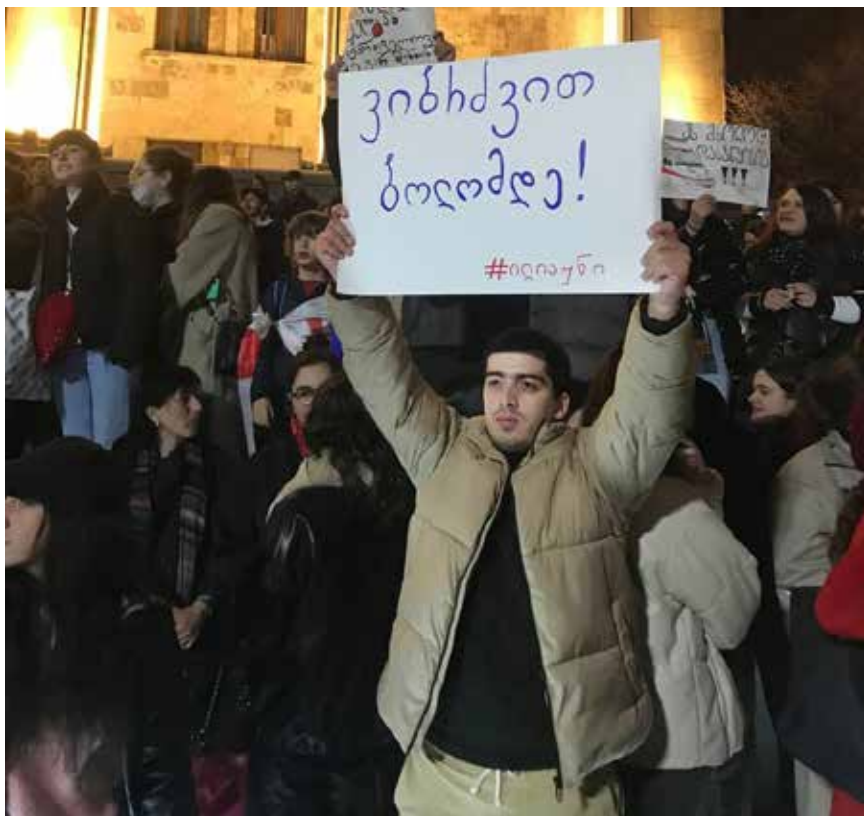

Foto: privat

Edik Kamalian var en av tusentals unga georgier som i mars protesterade mot ett "ryskt" lagförslag. "Vi kämpar till slutet" står det på hans skylt.

Ung i Georgien

Edik kämpar för ett demokratiskt samhälle

20-årige Edik Kamalian är engagerad i det georgiska FN-förbundet UNAG. Han är en av många unga georgier som i mars i år tillsammans, genom omfattande protester, lyckades stoppa en lag som skulle ha fört landet i auktoritär riktning.

Edik Kamalian är en 20-årig statsvetarstudent vid Ilia State University i Tbilisi. Han kommer från en by några kilometer söder om huvudstaden och tillhör minoritetsgruppen armenier. Redan som barn var han intresserad av samhällsfrågor och politik och följde nyhetsrapporteringen från tv:n där hemma. Idag har han som dröm att bli politiker och att påverka Georgien i demokratisk riktning. Han vill jobba mot ett öppet, tolerant, inkluderande och accepterande samhälle.

Edik jobbar hårt för att nå sitt mål trots sin unga ålder. Redan för två år

sedan, när han påbörjade sina universitetsstudier, gick han med i det georgiska FN-förbundet UNAG (United Nations Association of Georgia) och engagerade sig i flera av dess projekt.

KRITISKT TÄNKANDE

– Jag har deltagit i ett projekt som handlar om mediekunskap, källkritik och kritiskt tänkande. Jag åkte runt i landet för att utbilda fler unga. Jag har även jobbat med ett projekt som ger gratis juridisk rådgivning till minoritetsgrupper i samhället, säger han.

Ediks engagemang är många trots att

han bara är på sitt andra år på universitetet.

– Jag har även varit mentor inom ett projekt på mitt universitet i samarbete med UNAG där vi jobbade med att integrera armeniska och azerbajdzjanska minoriteter i universitetslivet.

– Genom projektet har grupperna bland annat fått bekanta sig med varandra och upptäcka staden. Läget mellan dessa två grupper är mycket spännande på grund av konflikten i Nagorno-Karabach. Jag tillhör själv den armeniska minoritetsgruppen i Georgien och har, genom att delta i projektet, blivit mer tolerant och informerad, fortsätter han.

Engagemanget har även hjälpt Edik att själv integreras bättre i samhället och har gett honom värdefull information som han inte annars hade fått. Han har bland annat fått verktyg för hur man på bästa sätt kommunicerar med en publik.

– Projektet får mig att vilja hjälpa andra och jag är väldigt tacksam för att få vara en del av det.

VÅLDSAMMA PROTESTER

Ediks önskan att bidra till ett georgiskt samhälle som är demokratiskt, inkluderande och accepterande ställdes på sin spets i början av mars då ett lagförslag från regeringspartiet gjorde att våldsamma protester bröt ut i Tbilisi. Enligt förslaget, som till stora delar liknade en rysk lag från 2012, skulle alla organisationer som får mer än 20 procent av sin finansiering från utlandet tvingas registrera sig som "utländska agenter" eller dömas till betydande böter eller fängelse. Lagen hade kunnat få allvarliga konsekvenser för organisationer och privatpersoner som är beroende av bidrag från exempelvis EU och USA.

– Mina föräldrar bad mig stanna hemma under protesterna då de var rädda för min säkerhet. Själv var jag orolig att jag skulle träffas av vattenkanonerna eller tårgasen men kände ändå att jag hade ett ansvar att vara där. Jag ville även vara en bra förebild för mina yngre kursare. Förutom det var jag väldigt arg, jag ville inte att lagförslaget skulle ta ifrån oss det som vi jobbat så hårt för att uppnå.

Hade lagen trätt i kraft hade den påverkat stora delar av det georgiska samhället.

– Många icke-statliga organisationer

har stärkt samhället och deras jobb är så viktigt, liksom de bidrag som kan fås av exempelvis EU och USA. Min bror studerar i USA tack vare ett stipendium som hade kunnat bli indraget.

Edik marscherade ihop med en stor grupp studenter som utgick från universitetsbyggnaden. Genom att gå ihop kunde de kollektivt visa sitt missnöje som studenter. Edik bar en skylt med budskapet ”Vi kämpar till slutet”. Efter tre dagars intensiva protester drog regeringspartiet tillbaka det kritiserade förslaget.

Edik menar att den föreslagna lagen skulle ha distanserat Georgien ytterligare från Europa.

– Förslaget var helt emot EU:s värderingar och normer och utgjorde ett mycket stort hot mot Georgiens demokrati, frihet och europeiska framtid. Om det antagits skulle Georgien inte ha möjlighet att gå med i EU, i stället skulle vi ha förts närmare ockupationsmakten Ryssland.

Vid frågan om han trodde att protesterna skulle leda till att lagförslaget

drogs tillbaka ler han och skakar på huvudet.

– Inom den georgiska politiken är vi inte vana vid att få vår röst hörd så jag blev positivt överraskad. Detta är dock bara en protest och vi kan inte sluta här utan vi måste fortsätta arbeta hårt för det vi tror på. Vi kan inte ta friheten för givet utan det är något vi ständigt måste kämpa för.

■ *Josefin Stenquist*

“Barns och ungas inflytande måste öka i alla frågor”

I flera uppmärksammade fall de senaste åren har barn ställt stater till svars för att de inte agerat tillräckligt för att bromsa klimatförändringarna. FN:s barnfond Unicef följer utvecklingen.

FN:s barnrättskommitté, CRC, nådde 2021 ett beslut i det så kallade Sacchifallet där 16 barn stämt fem G20-länder för att de inte lyckats ta itu med de ökade utsläppen. Två av barnen var svenskar, Greta Thunberg och 8-åriga Ellen-Anne.

Shanti Ingeström, barnrättsexpert på Unicef Sverige, tycker uppmärksamheten är bra samtidigt som hon vill öka ungas delaktighet på flera områden.

– Vi upplät våra lokaler i New York där barnen bland annat höll en presskonferens i samband med att fallet skulle upp i CRC. Det är bra att barn i alla åldrar känner att de har möjlighet att kräva sina rättigheter, menar hon.

BANBRYTANDE FALL

Trots att stämningen till slut avvisades var fallet banbrytande. Detta då det slogs fast att även om alla stater kollektivt bidrar till klimatförändringarna ska detta inte ses som en anledning till att en enskild stat inte kan hållas ansvarig för sina tillkortakommanden. Fallet belyste också att barn påverkas av klimatförändringarnas effekter mer än vuxna.

– Barn drabbas allra mest. De är

mindre och tar lättare tar upp gifter och är mer beroende av att få i sig näring. Utöver det rent fysiska påverkar klimatförändringarna egentligen alla uppväxtvillkor. Klimatstress är bidragande till den växande psykiska ohälsan och i vissa delar av världen kan barn inte gå till skolan då man behöver hjälpa till med att exempelvis samla mat eller hitta vatten, säger Shanti Ingeström.

Vidare belyste fallet att effekterna av klimatförändringarna redan är här.

Pandemin och kriget i Ukraina har ytterligare tydliggjort detta. Minskade leveranser av spannmål till Afrikas horn på grund av kriget

i Ukraina har tillsammans med den värsta torkan på 40 år lett till hungerkris i regionen.

– Jag blir provocerad av att man säger att ”barnen är vår framtid”. Det är förvisso sant men klimatförändringarna påverkar barn redan idag. Man måste lyssna på barnen. De främsta experterna på hur det är att vara barn idag är barnen själva, säger hon.

UPPMUNTRAR DELAKTIGHET

För att uppmuntra ungas delaktighet

Foto: UNICEF/UNI/2014/86/Chalassani

Christina Sacchi är ett av 16 barn som 2019 stämde fem G20-länder för otillräckligt agerande i klimatfrågan. På bilden talar hon på en presskonferens i New York.

har Unicef anordnat ”hackathons”, tillfällen för barn och unga att träffas och hitta lösningar på samhällsproblem. Dessutom finansierar Unicefs innovationskontor ungdomsleda projekt för att stärka barns ställning världen över.

– Barn måste få vara med och hitta lösningar, inte enbart problematisera eller demonstrera. Många vuxna som vi har träffat har förvånats över ungas kapacitet. Barn är mycket mer solidariska än vuxna i många lägen, säger hon.

Shanti Ingeström påpekar att barns och ungas delaktighet måste öka i alla samhällsfrågor.

– Det finns enorm kraft bland unga i miljörörelsen. Ibland kan man känna att det vore bra om drivet att lyssna på unga där även spillt över till andra frågor, säger hon.

Hon menar att barn och unga ofta diskuteras men att de sällan själva får möjlighet att uttala sig.

– En bra tanke är ”inget om oss utan oss”. Vuxengissningar är ett resursslöseri för vuxna vet inte hur det är att vara ung idag, avslutar hon.

■ *Eric Corneford*

Foto: Eric Omerijford

Cirka 90 ungdomar från FN-föreningar, FN-skolor och FN-förbundets internationella partnerorganisationer fick en solig härlig konferenshelg på Kärsön utanför Stockholm.

Demokrati och mänskliga rättigheter temat på årets UNg-konferens

Foto: Mattias Wihlgård

Diana Parhizgar spelar fiol för att hylla alla ungdomar i Iran som står upp för demokrati och mänskliga rättigheter.

Den 12-14 maj arrangerades det årliga UNg-lägret av Svenska FN-förbundet. På konferensen möttes engagerade ungdomar från hela Sverige men också deltagare från FN-förbunden i Albanien och Georgien.

Det var sommarkänslor i luften när cirka 90 ungdomar anlände till Kärsögården utanför Stockholm för att delta i UNg 2023. Efter lunch på fredagen drog konferens igång. FN-förbundets ordförande Annelie Börjesson och Utrikesdepartementets ambassadör för demokrati och mänskliga rättigheter, Cecilia Ruthström-Ruin, höll välkomsttal. Inledningsceremonin följdes av en möjlighet att lära känna varandra och njuta av blåbärspaj i majsolen.

Senare under eftermiddagen höll Axel Hallgren från UNDP och Eva Dalekant från UNHCR föredrag. De berättade

om FN och sina respektive organs roller. Flera dröjde sig kvar efter föreläsningen och diskuterade, både med varandra och med de två föreläsarna.

Efter en kväll där deltagarna sov ut (?) var det på lördagen äntligen dags för FN-rollspelet, en simulering av förhandlingar i FN där varje deltagare tillhör ett medlemslands delegation. Delegationerna förhandlade länge för att försöka nå fram till gemensamma lösningar och resolutioner.

Lördagen avslutades med föreläsning av Oscar Molander och Oskar Siri från Landsrådet för Sveriges Barn- och

Vad betyder demokrati för dig?

◀ Klajdi Kaziu, 26 år, Tirana, Albanien

Det finns många definitioner, men för mig är demokrati ett system där olika grupper har möjlighet att utveckla sina åsikter och intressen. För det krävs att de har kunskap, kapacitet och resurser.

Vera Bernäng, 26 år, Stockholm ▶

Demokrati är frihet för alla och medmänsklighet. Att sociala värden går före monetära värden. Vi som lever i demokratier måste markera mot diktaturer och våga stå emot, men ibland gör man inte så på grund av ekonomiska intressen.

Taggade organisatörer på väg mellan två olika programpunkter. Från vänster: Jennifer Forss Moreno, Hugo Näslund och Manar Derawi.

Nöjda delegater efter en dags hårda förhandlingar på FN-rollspelet. Från vänster: Marzia Ishaq, Shugri Hashi, Mathilda Lindhe Stille och Linna Nilsson.

Ungdomsorganisationer (LSU) som talade tankeväckande om ungas delaktighet. En fråga som väckte diskussion var ifall unga tilläts vara verkligt delaktiga i dagens samhälle eller om deras deltagande på konferenser och möten snarare används som ett verktyg för världsledare att se bättre ut.

Efter en lång dag följde välförtjänt "vila" framför Eurovision Song Contest-finalen där både Albanien och Sverige tävlade. Stämningen var på topp och spänningen varade in på småtimmarna.

Till slut fick konferensdeltagarna glädja sig åt Sveriges vinst.

Söndagen erbjöd en möjlighet att samla intrycken från tidigare dagar under olika workshops. Konferensdeltagarna fick också lära sig mer om civilsamhällets roll i världen.

Efter en lång helg med strålande solsken avrundades konferensen med en avslutningsceremoni med FN-förbundets generalsekreterare Cecilia Tengroth.

■ *Eric Corneffjord*

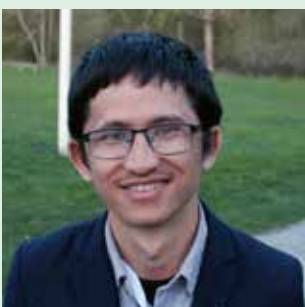
Presidiet med Sofi Sydsvik och Manar Derawi håller koll under lördagen FN-rollspel.

Hela Kärsögården var pyntad i flaggor och FN-blått för UNG-konferensen.

Manar Derawi, Jennifer Forss Moreno, och Jasmin Ahmadzai (med blå tröjor) ingick i arrangörsteamet och avtackades med diplom.

◀ **Javad Naseri, 20 år, Oxelösund**

Det är det viktigaste som finns. För mig är demokrati kärlek. Vi ska kämpa för frihet utan att någon kontrollerar våra åsikter och rättigheter. För mig är det extra viktigt att alla har samma möjligheter, jag blir frustrerad när det till exempel görs skillnad mellan män och kvinnor.

Diana Pahizgar, 26 år, Stockholm ▶

För mig betyder demokrati att våga sätta ned foten. Att inte bara prata utan att agera. Jag är aktiv i Iranfrågan och tycker att Sverige måste göra mer. Vi lever i en värld där alla inte har en röst.

Ung + engagerad = välkommen till oss!

Att få med ungdomar i arbetet för en bättre värld har länge varit en högt prioriterad fråga för Svenska FN-förbundet. Möjligheterna är många och här presenterar vi några av dem.

ENGAGEMANG I LOKALFÖRENING

På många orter i landet finns lokala FN-föreningar som arbetar med att sprida kunskap och engagemang om globala frågor till lokalbefolkningen. Ungdomar är alltid särskilt välkomna! Att engagera sig i en FN-förening är roligt och lärorikt. Är ni flera engagerade unga i föreningen finns möjlighet att bilda en ungdoms- eller studentsektion.

UNGDOMSANSVARIG

Den ungdomsansvariga har en nyckelroll i sin FN-förening när det gäller att uppmuntra till ungt engagemang. Rollen kan se olika ut beroende på ambition och förutsättningar. Vissa fungerar som mottagare och spridare av information till andra unga medan andra bedriver verksamhet och försöker se till att det händer saker för unga i föreningen. Som ungdomsansvarig får man stöd av FN-förbundets ungdomssekreterare och varje höst anordnas utbildningar och nätverksträffar för landets ungdomsansvariga.

UNG-KONFERENSEN

Varje år arrangerar FN-förbundet en nationell konferens för unga medlemmar och FN-skolelever. Den fungerar som en mötesplats där unga som brinner för samma frågor kan utbyta idéer och erfarenheter och lära sig mer om FN (se föregående uppslag).

REFERENSGRUPPEN

Inför UNG-konferensen rekryteras en referensgrupp som är med och planerar konferensen. Gruppen träffas fyra gånger inför konferensen och är även med och arbetar under den.

FN-ELEV-FÖRENINGAR

Sverige har 36 gymnasieskolor som är certifierade FN-skolor via FN-förbundet. Elever på FN-skolor har möjlighet att starta och organisera sig i en FN-elevförening. Genom dessa får eleverna fortbildning och verktyg för att bidra i arbetet för en bättre värld. FN-elevföreningarna har en viktig roll i att informera om och engagera fler elever på skolorna i globala frågor.

AMBASSADÖRSPROGRAMMET

Varje år rekryterar FN-förbundet ungdomar till hedersuppdraget att vara ungdomsambassadör. Målgrupp är drivna och engagerade ungdomsmedlemmar som under ett år jobbar med att genomföra fysiska och digitala besök hos FN-föreningar, skolor, företag och andra aktörer. De håller föreläsningar och presentationer om de globala målen för hållbar utveckling och FN-förbundets projekt Flicka och Minor.

PRAKTIK

Varje termin utlyser FN-förbundet flera praktikplatser för studenter på högskolenivå på kansliet i Stockholm. Som praktikant på FN-förbundet får du god inblick i förbundets hela verksamhet och arbetsträning i linje med din högskoleutbildning. För många unga har praktik på FN-förbundet varit en viktig språngbräda ut i arbetslivet. ■

Läs mer på fn.se/ung/

BLI MEDLEM!

För dig under 18 år är det gratis att bli medlem i FN-förbundet. Unga mellan 18 och 26 år betalar bara 100 kr/år vilket är halva den ordinarie medlemsavgiften.

Foto: Eric Cornefjord

FN-förbundets ambassadörer Bennet Monheim, Emma Stockvall-Carlsson och Linnea Hildorsson deltog när brittiska ambassaden i mars ordnade ett event för ungdomar från Sverige och Skottland på Färgfabriken i Stockholm. Skottlands miljöminister Màiri McAllan och Sveriges ambassadör för haven Anna Lindstedt deltog. På agendan stod klimatledarskap och vägen mot ett mer hållbart samhälle. Bland de frågor som diskuterades livligt var hur man kan använda konsten för att skapa engagemang i klimatfrågan och hur miljöarbete bedrivs effektivt både globalt och lokalt.

– Det blev ett intressantare samtal i och med de lite ovanligare diskussionsfrågorna. Det är kanske inte de första frågorna man tänker på och det gjorde att det blev en öppen diskussion, säger Emma.

– Det var ett roligt initiativ, kul att få träffa unga från andra länder och organisationer. Man tänker lite olika och lär sig nya saker, säger Linnea.

FN FAKTA.

Foto: UN Photo/Gemma Cortes

En kvinna i Menaka, nordöstra Mali

GLOBALA MÅLEN: MÅL 10 – MINSKAD OJÄMLIKHET

Ojämligheten ökar i en orolig värld

“Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”, enligt FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Mål 10 i Agenda 2030 ålägger medlemsstaterna att agera på sitt löfte och arbeta för att minska klyftor i samhället och öka jämlikheten mellan länder. Många steg har tagits sedan de globala målen antogs men händelser i omvärlden under senare år har gjort utvecklingen osäker.

En grundsten för ett mer hållbart samhälle 2030 är att varje människa oavsett ålder, kön eller funktionsnedsättning tillåts, och faktiskt också lyckas, nå upp till sin egen fulla potential. Länder har en skyldighet att inte bara nationellt, utan också i samråd med andra länder, arbeta för att minska klyftorna mellan

människor och för att åstadkomma ett mer jämlikt samhälle där allas lika värde och rättigheter respekteras.

Jämlikhet uppnås inte enbart genom ekonomisk tillväxt. Länder måste också agera för att reformera samhället, öka inkluderingen och minska diskrimineringen. Ett viktigt steg är att reformera

lagstiftning som direkt eller indirekt gynnar vissa grupper och agera för att minska exkluderingen av vissa grupper från det ekonomiska, sociala och kulturella livet.

De senaste åren av pandemi och konflikter har vänt den positiva utveckling som tidigare rapporterats i många

10 MINSKAD OJÄMLIKHET

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny global utvecklingsagenda, Agenda 2030. Den innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals, SDGs) som syftar till att avskaffa fattigdom och hunger, rädda vår planets ekosystem och klimat och skapa fredliga, inkluderande och trygga samhällen. Det är den mest omfattande och ambitiösa utvecklingsplan som mänskligheten någonsin har haft. Världens regeringar bär det yttersta ansvaret för att agendan genomförs men varje människa på jorden berörs och om målen ska kunna nås krävs att alla betydande aktörer i samhället medverkar och påverkar utvecklingen i rätt riktning. I detta faktablad belyser vi det tionde av de 17 målen: minskad ojämlikhet.

länder. Åren innan pandemin minskade inkomstskillnaderna både internationellt mellan FN:s medlemsstater och nationellt mellan medborgarna. 2022 innebar ett trendbrott och ett steg bakåt.

De senaste årens framsteg riskerar nu att omintetgöras, konstaterar FN i sin Sustainable Development Goals Report 2022. Det gäller inte minst det tionde målets första delmål som säger att länder bör främja en inkomstutveckling som är högre bland de fattigaste 40 procenten av befolkningen än bland övriga medborgare. Under pandemin förlorade många människor sitt arbete vilket framför allt påverkade redan utsatta och socio-ekonomiskt svagare medborgare för vilka jobbosäkerheten är större och möjligheterna att finna nytt arbete sämre.

Vidare har återhämtningen efter pandemin gått trögare i utvecklingsländer vilket spär på, snarare än minskar, ojämlikheten mellan världens länder. Ökad oro, såsom krig och konflikter, har också medfört utmaningar vad gäller jämlikhet och inkludering i det sociala, ekonomiska och politiska livet. I flera av världens länder rapporteras också stora klyftor mellan inrikes och utrikes födda i fråga om politiskt deltagande och inkludering i arbetslivet. De senaste årens världshändelser, som bidragit till att fler människor än någonsin tidigare tvingats fly sina länder på grund av krig, konflikt, förföljelse och kränkningar av mänskliga rättigheter, gör att världens länder står inför växande utmaningar. Kriget i Ukraina förvärrar den redan allvarliga situationen.

Antalet migranter har ökat med 44 procent sedan 2015 samtidigt som deras levnadssituation och förhållanden dessvärre försämrats. Att fly från sitt hemland och rivas upp från sina rötter innebär stora faror. 2021 dog 5 895 migranter på flykt, det dödligaste året sedan 2017. Delmål 10.7, i vilket länder har tagit på sig att utforma en mer ansvarstagande migrationspolitik, är viktigare än någonsin.

Mål 10 lägger också medlemsstater att arbeta med diskrimineringsfrågor. Runt var femte person i världen rapporteras ha upplevt diskriminering och problemen finns i alla världens länder. Staterna måste arbeta för att uppnå mer inkluderande samhällen där alla har möjlighet att delta i lika grad och med

Mål 10 – Minska ojämlikhet

Delmål 10.1

Till 2030 successivt uppnå och upprätthålla en inkomstillväxt högre än det nationella genomsnittet för de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst.

Indikator 10.1.1 - Tillväxttakt för hushållens inkomst per capita bland de 40 procent av befolkningen som har lägst inkomst och hela befolkningen

DEL MÅL 10-1
MINSKA INKOMSTKLYFTORNA

Delmål 10.2

Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Indikator 10.2.1 - Andelen personer som lever på under 50 procent av medianinkomsten

Indikator 10.2.2(N) - Andel som oftast deltar i politiska diskussioner

Indikator 10.2.3(N) - Valdeltagande totalt och i olika grupper

DEL MÅL 10-2
FRÄMJA SOCIAL, EKONOMISK OCH POLITISK INKLUDERING

Delmål 10.3

Säkerställa lika möjligheter och minska förekomsten av ojämlika utfall, bland annat genom att avskaffa diskriminerande lagstiftning, politik och praxis och främja lagstiftning, politik och åtgärder av lämpligt slag i detta hänseende.

Indikator 10.3.1 - Andel av befolkningen som uppger sig upplevt diskriminering eller kränkande behandling de senaste 12 månaderna baserat på diskrimineringsgrund under internationell folkrätt

DEL MÅL 10-3
SÄKERSTÄLL LIKA RÄTTIGHETER FÖR ALLA OCH UTROTA DISKRIMINERING

Delmål 10.4

Besluta om politik, särskilt finans-, löne- och socialskyddspolitik, och successivt uppnå ökad jämlikhet.

Indikator 10.4.1 - Andel av BNP som går till löner och sociala avgifter

Indikator 10.4.2 - Omfördelande effekter av finanspolitiken

DEL MÅL 10-4
ANTA SKATTE- OCH SOCIALSKYDDSPOLITIK SOM FRÄMJAR JÄMLIKHET

Delmål 10.5

Förbättra regleringen och övervakningen av globala finansmarknader och finansinstitut samt stärka genomförandet av sådana regleringar.

Indikator 10.5.1 - Finansiella sundhetsindikatorer

DEL MÅL 10-5
FÖRBÄTTRA REGLERINGEN AV GLOBALA FINANSMARKNADER OCH INSTITUT

samma förutsättningar. En del i det arbetet är att öka representationen för utsatta grupper i beslutsfattande och att arbeta för ökat valdeltagande.

SVERIGE OCH MÅL 10

Sverige står inför stora utmaningar i arbetet med mål 10 och situationen har förvärrats i och med pandemin och

världshändelser de senaste åren, såsom Ukrainakriget. Särskilt utsatta grupper är asylsökande och nyinflyttade, boende i socio-ekonomiska områden samt barn och kvinnor.

Sveriges genomförande av de globala målen följs bland annat genom ett ”SDG index”, som är kopplat till det globala nätverket Sustainable Development

ten inom och mellan länder

Delmål 10.6

Säkra starkt representation och röst till utvecklingsländer i beslutsfattandet i globala internationella ekonomiska och finansiella institutioner i syfte att göra dessa mer effektiva, trovärdiga, ansvarsskyldiga och legitima.

Indikator 10.6.1 - Utvecklingsländernas andel medlemmar och rösträtt i internationella organisationer

Delmål 10.7

Underlätta en ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer, inklusive genom planerad och väl fungerande migrationspolitik.

Indikator 10.7.1 - Rekryteringskostnader som betalats av arbetstagaren som andel av intjänad månatlig inkomst i mottagarlandet

Indikator 10.7.2 - Antalet länder som har en migrationspolitik som underlättar ordnad, säker, reglerad och ansvarsfull migration och rörlighet av personer

Indikator 10.7.3 - Antalet människor som dör eller försvinner i samband med internationell migration

Indikator 10.7.4 - Andelen av befolkningen som är flyktingar, efter ursprungsland

Delmål 10.a

Genomföra principen om särskild och differentierad behandling för utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna, i enlighet med Världshandelsorganisationens avtal.

Indikator 10.a.1 - Andelen tariffer som används på import från de minst utvecklade länderna och utvecklingsländer med nolltariff

Delmål 10.b

Uppmuntra offentligt utvecklingsbistånd och finansiella flöden, inklusive utländska direktinvesteringar, till de stater där behovet är som störst, i synnerhet de minst utvecklade länderna, afrikanska länder, små önationer under utveckling samt kustlösa utvecklingsländer, i enlighet med deras nationella planer och program.

Indikator 10.b.1 - Totala resursflöden till utveckling

Delmål 10.c

Senast 2030 minska transaktionskostnaderna för migranters remitteringar till mindre än 3 procent samt avskaffa remitteringskorridorer där kostnaderna överstiger 5 procent.

Indikator 10.c.1 - Remitteringskostnader som andel av det remitterade beloppet

"N" står för nationell indikator. Läs mer om indikatorerna för de globala målen på <https://unstats.un.org/sdgs>

Solutions Network, SDSN. Enligt detta kvarstår stora utmaningar innan Sverige kan anses ha uppnått mål 10.

Den tidigare socialdemokratiska regeringen lämnade i maj 2022 en frivillig rapport till FN om genomförandet av de globala målen. Där konstaterades att "ojämlikheten mellan individer och grupper liksom mellan länder minskar

inte, utan tvärtom ökar den på många områden". Delmålen är inte uppfyllda och principen att ingen ska lämnas utanför i samhällsutvecklingen är långt ifrån uppfyllt.

I Sverige har de senaste åren inte rapporterats någon minskning av inkomstklyftorna, utan avståndet mellan de fattigaste 40 procenten av medborgarna

Flyktingar och migranter tillhör de mest utsatta i dagens värld. På bilden bär en kvinna ved i ett läger för internflyktingar i närheten av Bunia, Demokratiska republiken Kongo. Mellan 65 000 och 70 000 personer bor i lägret.

och övriga är fortsatt stort. Dessutom noterade regeringen i rapporten från maj 2022 att de rikaste 10 procenten av befolkningen ökar sina tillgångar i högre takt än övriga. Sverige står därmed inför stora utmaningar för att uppnå målet kommande år.

Vad gäller deltagande i det ekonomiska, sociala och politiska livet är utvecklingen inte den önskade. Antalet personer med varaktigt låg ekonomisk standard har ökat kraftigt, framför allt bland nyinflyttade och utrikes födda. Även om valdeltagandet och övrigt deltagande i det sociala och politiska livet i Sverige är fortsatt högt generellt, är det mycket ojämnt och skiljer sig mellan olika grupper i befolkningen. I valet 2022 minskade valdeltagandet, framför allt i socioekonomiskt utsatta områden i storstäder där mindre än hälften av alla röstberättigade gick och röstade. Detta skiljer sig kraftigt från övriga landet, där valdeltagandet var dryga 84 procent.

Sverige måste även agera för att minska diskrimineringen. Enligt den tidigare regeringen krävs ytterligare åtgärder för att nå delmålet. Särskilt kvinnor och utrikes födda är utsatta för diskriminering. I januari 2022 grundades, efter påtryckning från FN-organ och civilsamhället, ett svenskt institut för mänskliga rättigheter som bland annat ska undersöka och följa upp om Sverige följer sina skyldigheter i diskrimineringsfrågor.

Internationellt bidrar Sverige genom bistånd och påverkansarbete till en mer jämlik värld. Biståndet till utvecklingsländer har dock minskat de senaste åren och efter regeringsskiftet i september 2022 övergavs det så kallade enprocentmålet, det vill säga att Sverige ska ge en procent av bruttonationalinkomsten (BNI) till bistånd.

Sveriges har genom åren agerat för att öka utvecklingsländerns representation i internationella organisationer. Ett sådant exempel är Sveriges arbete med den så kallade Voice-reformen där Sverige arbetat “för att stärka utvecklingsländernas inflytande i Världsbanksgruppens styrelse”.

TEXTEN I MÅL 10

Den fullständiga formuleringen av mål 10 i Agenda 2030 är: “minska ojämlikheten inom och mellan länder (Reduce inequalities within and among countries)”. För att bättre kunna kommunicera de globala målen har benämningen av varje mål getts en kortform, i detta fall “minskad ojämlikhet”.

Bland delmålen kommer först sju siffermål som formulerar de centrala målsättningarna för målet. Därefter finns tre bokstavsmål (10.a, b och c) som handlar om åtgärder och metoder för att de första sju delmålen ska kunna nås.

För att kunna mäta hur arbetet med de globala målen går har FN tagit fram 231 globala indikatorer. Varje land ska även ta fram nationella indikatorer och metoder för att mäta utvecklingen. För Sveriges del är det Statistikmyndigheten SCB som ansvarar för arbetet med indikatorerna.

Den fullständiga texten till mål 10 samt de indikatorer som är kopplade till delmålen framgår av rutan på föregående uppslag. ■

Foto: UN Photo/Caroline Giuck

Runt var femte person i världen rapporteras ha upplevt diskriminering. Minoritetsfolket rohingyer är muslimer i buddhistiska Myanmar och en av världens mest diskriminerade och förföljda folkgrupper enligt FN. Bilden visar rohingyer i flyktinglägret Cox's Bazar i Bangladesh.

Hur bidrar Svenska FN-förbundet med sin verksamhet till mål 10? Annelie Börjesson, ordförande, svarar:

Ojämlikhet är ett ökande problem i världen, både inom och mellan länder. FN-förbundet adresserar detta på flera olika sätt. Det rör sig om information, utbildning och påverkansarbete, men också om de samarbeten vi har med FN-förbunden i Albanien, Armenien, Georgien och Tanzania. Genom att stötta deras arbete med att nå ut i samhället och bidra till förändring får våra insatser effekt i flera låg- och medelinkomstländer. Vi granskar också Sveriges åtaganden gällande mänskliga rättigheter. Tillsammans med andra civilsamhällesorganisationer tar vi fram parallellrapporter som belyser exempel på ojämlikhet och diskriminering i vårt land där åtgärder krävs. Vidare är våra goodwill- och ungdomsambassadörer aktörer som sprider information om allas lika värde och rättigheter. Sist men inte minst bedrivs ett omfattande arbete i samma anda genom våra FN-skolor och FN-föreningar runt om i landet.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Ojämlikhet är ett växande problem både i Sverige och globalt. Här är några förslag på vad du kan göra för att bidra till uppfyllandet av mål 10 i Agenda 2030:

Möts över kulturgränserna!

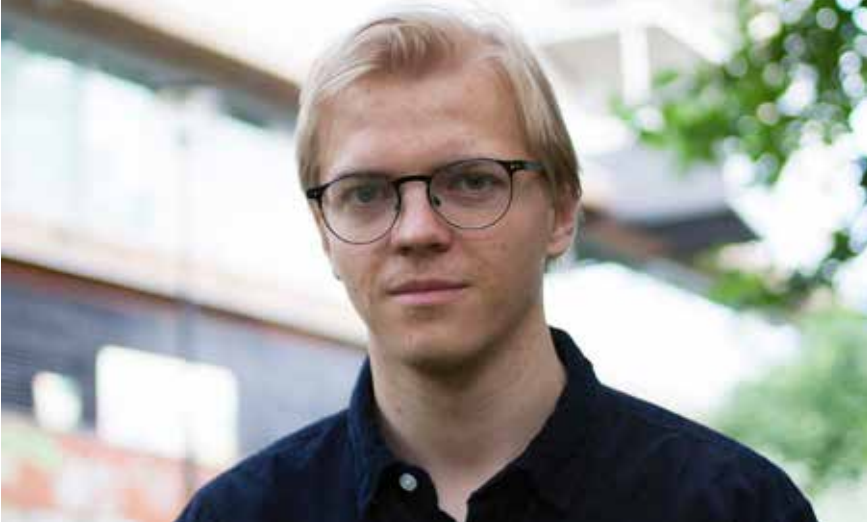
Att träffa och samtala med människor som har annan bakgrund än du själv – till exempel kulturellt, språkligt eller utbildningsmässigt – är ett sätt att vidga sina vyer, öka förståelsen för andra och minska klyftor och ojämlikhet i samhället. Bidra till mål 10 genom att uppmuntra till sådana aktiviteter i din lokala FN-förening eller ta egna initiativ bland familj och vänner!

Öka dina kunskaper!

Att ha kunskap om globala frågor och läget i världen gör dig till en viktig samhällsaktör då du kan hjälpa till att sprida information och engagemang vidare i olika sammanhang. Det ger dig också bättre förutsättningar för aktivt arbete i civilsamhället. FN-förbundet erbjuder löpande seminarier, kurser och andra aktiviteter. Läs mer och anmäl dig på fn.se/kalender/

Värva en ny medlem!

Ju fler som intresserar sig för globala frågor och får kunskap om villkoren i andra delar av världen, desto större blir möjligheterna att genomföra åtgärder som kan minska orättvisor och ojämlikhet. Gör en insats genom att värva en ny medlem till FN-förbundet! Ordinarie medlemskap kostar 200 kr/år, unga mellan 18 och 26 år betalar 100 kr och för alla under 18 är det gratis. Se fn.se/

Att träffa personer med andra åsikter och annan bakgrund än en själv är ett viktigt steg i arbetet mot minskad ojämlikhet, säger Marcus Karlén.

Mål 10 och unga

“Svårt att växa i en värld som krymper”

Mål 10 i Agenda 2030 innehåller bland annat delmålet att alla människor ska inkluderas i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Men just nu krymper det demokratiska utrymmet i många länder, något som särskilt drabbar unga.

När Marcus Karlén, vice ordförande i LSU, får frågan om vilka organisationer som han varit engagerad i måste han först fundera.

– Oj, jag har gjort många olika saker och varit engagerad i flera olika föreningar. Det tycker jag alla ska ha möjlighet att vara. Det är utvecklande att man som ungdom får chansen att verkligen vara aktiv, att bli lyssnad på och få tycka till om saker, säger han.

Bland annat har han varit ambassadör för de globala målen för Svenska FN-förbundet och har även de senaste åren hållit föreläsningar och lett FN-rollspel på skolor och universitet runt om i Sverige. Utöver sitt FN-engagemang är han sedan drygt ett år vice ordförande för Landsrådet för Sveriges Barn- och Ungdomsorganisationer, LSU, ett arbete som han trivs med och tycker blir allt viktigare.

ATT TALA MED UNGA

– Det är väldigt många som gillar att prata om vad ungdomar tycker, men det är inte lika vanligt att man verkligen pratar och diskuterar med unga. Fler måste förespråka att ungdomar verkligen ska vara delaktiga, vara en del av

lösningen, säger Marcus Karlén.

I Sverige är ungdomsrörelsen fortsatt stark. Till exempel arbetar 81 procent av de barn- och ungdomsorganisationer som är kopplade till LSU med någon form av påverkansarbete. Detta innebär dock inte att ungas deltagande kan tas för givet, något som LSU visat i sin undersökning ”Ungdomsrörelsen i siffror” från 2022. I den fick organisationer som är kopplade till LSU svara på om de upplever att det demokratiska utrymmet krymper. 51 procent svarade ja, en fördubbling på enbart tre år.

Utvecklingen är oroande, menar Marcus Karlén som bedömer att den kan ha med de senaste årens allvarliga världshändelser att göra. Många ungdomar har ett driv att förändra men de måste också lyssnas på, fortsätter han.

– Det finns alltid en risk att unga inte visas tillräcklig hänsyn. När man talar om ungdomar talar man om framtiden

men glömmer att de måste vara med och kunna påverka sin vardag redan idag. De saker som skett under senare år påverkar i allra högsta grad även unga. Många vill vara med och påverka men man kanske inte vet hur, säger han.

STARK VILJA ATT DELTA

Samtalet glider över till LSU:s internationella samarbetspartner och hur utvecklingen ser ut internationellt. Ungdomars vilja att delta i och påverka samhället de lever i är stark även i länder där åsiktsfrihet och demonstrationsfrihet är långt ifrån självklar, menar Marcus Karlén.

– Verkligheten är en helt annan i länder som Belarus och Myanmar men föreningarna där gör ett fantastiskt jobb. Det utbyte vi har idag med internationella samarbetspartners ger extremt mycket, inte minst för oss på LSU. Vi arbetar med att försöka skapa plattformar för att öka ungas deltagande i demokratifrågor i hela världen och för att minska ojämlikheten mellan länder, säger han.

Marcus Karlén lyfter också att ungdomsrörelsen kan bidra med mer än att enbart öka ungas deltagande. Engagemanget formar också människor och uppmuntrar dem att engagera sig och söka sig till platser där de kan träffa personer som annars gått dem förbi. Att träffa såväl likasinnade som personer med andra åsikter och bakgrund är också det ett viktigt steg mot minskad ojämlikhet och uppfyllande av mål 10. Att vara aktiv i civilsamhället betyder mycket på flera plan, fortsätter han.

– För mig var det en plats utanför skolan där jag byggde självförtroende, pratade med andra och där vi diskuterade och förstod varandra bättre. Jag har träffat folk med annan bakgrund. Sen har jag haft roligt. Ibland uppmärksammar man inte det informella lärandet tillräckligt utan man missar hur viktigt det är, säger Marcus Karlén.

■ Eric Corneffjord

Enligt delmål 10.2 ska alla människor “oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning” inkluderas i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

ICC 25 år

Ökat stöd för viktig domstol efter övergreppen i Ukraina

I juli fyller Internationella brottmålsdomstolen ICC 25 år. Jens Petersson, senior rådgivare hos Svenska FN-förbundet, konstaterar att krigsförbrytelse i Ukraina har lett till ökat intresse för domstolens arbete.

Den 17 juli 1998 kunde diplomater vid en konferens i Rom glädja sig åt att 120 länder röstat för tillkomsten av en permanent internationell krigsförbrytardomstol. Kalla krigets slut hade öppnat dörren för att det internationella samfundet skulle kunna bli mer aktivt när det gäller att ställa ansvariga till svars för de grövsta formerna av krigsförbrytelser. Konflikterna och folkmorden på Balkan och i Rwanda hade visat på sådana behov och genom de av FN inrättade tribunalerna i dessa fall hade rättvisan tagit ett steg framåt. Parallellt drev folkrörelser och progressiva stater under 1990-talet på för att internationell rättvisa inte ska utkrävas selektivt utan på ett mer permanent och allomfattande sätt.

Vid konferensen i Rom 1998 skapades därför Internationella brottmålsdomstolen (International Criminal Court, ICC) och 2002, efter att 60 stater ratificerat regelverket, kunde den inrättas i Haag.

I Haag låg redan bl a Internationella domstolen, ett av FN:s huvudorgan. Den kan utfärda domar och lösa konflikter mellan stater, givet att de accepterat dess jurisdiktion, men den kan inte hålla enskilda personer ansvariga för deras handlingar. Med tillkomsten av ICC skulle nu enskilda krigsförbrytare kunna ställas till svars.

Under de dryga 20 år som ICC nu varit i drift har 31 mål varit aktuella och tio krigsförbrytare har dömts. Att domstolen måste förlita sig på att stater griper och utlämnar misstänkta förbrytare är ett problem. Domstolen har utfärdat 42 arresteringsorder men 14 av de aktuella personerna är fortfarande på fri fot. Det kan också uppfattas som en dyr och stor apparat att ha en internationell domstol som bara levererar en fällande dom vartannat år. Det är dock värt att påminna om att var och en av de tio dömda krigsförbrytarna i regel begått brott som drabbat tusentals människor.

Domstolen har också kämpat för att få ökade resurser, men statsparterna som står för notan har ofta valt att hålla igen. Med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 hamnade dock ICC i rampljuset igen. Förhoppningarna om att ICC ska kunna säkra bevis och sedermera lagföra krigsförbrytare för det som sker i Ukraina är stora. Stater har också tillskjutit nya medel för att göra detta möjligt. Men för att inte kränka domstolens självständighet har inte dessa medel kunnat öronmärkas för insatsen i Ukraina. Inte desto mindre är det arbete som ICC utför där rekordstort i omfattning. I mars 2023 utfärdade domstolen en arresteringsorder mot president Vladimir Putin och Rysslands kommissionär för barns rättigheter, Maria Lvova-Belova.

Inom den globala folkrörelsekoalitionen för ICC, i vilken Svenska FN-förbundet är medlem, påminner folkrörelser ofta om att rättvisan inte får vara selektiv. Koalitionen vill därför se en generell ökning av stödet till ICC och att rättvisa skipas i alla situationer och konflikter.

Situationen i Afghanistan, där domstolen har jurisdiktion att utreda även brott begångna av västerländsk personal, har varit en källa till irritation i folkrörelsekreten. USA:s agerande runt fall som detta har ofta varit häpnadsväckande. Under Trumps tid som president ledde det till att USA utfärdade egna sanktioner mot personal vid ICC, såsom den dåvarande åklagaren.

Ett kvarts sekel efter det historiska beslutet sommaren 1998 är 123 stater parter till Romstadgan. Flera viktiga stater står dock fortsatt utanför systemet. Kanske kan en framtida framgång i Ukraina få fler stater att inse nyttan och vikten av att världen alltid ska kunna skipa rättvisa för de som drabbas av krigsförbrytelser?

■ Jens Petersson

Senior rådgivare i fredsfrågor, Svenska FN-förbundet

Var och en av de tio krigsförbrytare som dömts av ICC har i regel begått brott som drabbat tusentals människor. På bilden talar domstolens chefsåklagare Karim Khan vid statspartsmötet 2022.

Dagbok från Tal El-Zaatar: En läkares vittnesmål om belägringen och massakern 1975–1976

Av Youssif Iraki

Det har nu gått 40 år sedan massakern i de palestinska flyktinglägren Sabra och Shatila i Libanon. Massmordet utfördes av kristen högermilis, troligen med Israels goda minne. Men redan i augusti 1976 skedde en liknande massaker i ett annat flyktingläger, Tal El-Zaatar. Lägret hade dessförinnan belägrats under flera månader.

Händelserna i Tal El-Zaatar har inte fått samma uppmärksamhet som de som skedde i Sabra och Shatila men de blev kända i Sverige eftersom en av de skadade var en svensk sjuksköterska, Eva Ståhl (nu Eva Hammad). Hon överlevde tack vare att hennes arm amputerades. Men hennes man dödades och hon fick dessutom missfall. En annan överlevare var läkaren Youssif Iraki. Högersoldater skonade hans liv eftersom han tidigare haft en av dem som patient.

Youssif Iraki föddes 1945 i Haifa i nuvarande Israel. Han blev redan som

barn flykting i Beirut. Efter studenten utbildade han sig till kirurg i Moskva. Under belägringen 1975–76 arbetade han på ett sjukhus som drevs av palestinska Röda halvmånen (Röda korsets muslimska motsvarighet), en organisation han också representerade vid internationella konferenser. Iraki var då samtidigt ordförande i PLO:s läkarförbund. En intressant uppgift är att PLO-ledaren Yassir Arafats bror – läkaren Fathi Arafat – var ordförande i palestinska Röda halvmånen.

Under belägringen förde Iraki dagbok som redan 1977 gavs ut på arabiska. Boken kom också ut på förlag i Israel. Först nu har den kommit på svenska. På omslaget finns en målning av lägret som Iraki själv gjort. Den svenska utgåvan har kompletterats med vittnesmål från

ytterligare några personer – däribland Eva Hammad. Det är också hennes son – Joel Igor Hammad-Magnusson – som gjort den svenska översättningen via engelskan.

Boken ger en skrämmande bild av livet i ett flyktingläger under det libanesiska inbördeskriget. Perspektivet är dock helt propalestinskt. I dagboken kallas gerillasoldater genomgående för ”frihetskämpar”. Eva Hammad tror fortfarande att palestinier i Libanon en dag skall kunna återvända till Israel.

Youssif Iraki flyttade senare till Berlin där han doktorerade på Humboldtuniversitet. Därefter var han under några år verksam i Norge. Hans bok ges ut av Celanders förlag och överskottet går oavkortat till Shatila barn- och ungdomscentrum.

■ Ingemar Andersson

FN började tidigt engagera sig i Palestinakonflikten. Den 29 november 1947 beslutade generalförsamlingen att landet skulle delas i två stater – en judisk och en arabisk. Jerusalem skulle bli internationellt territorium. Delningsplanen hade skisserats av två svenskar – Emil Sandström och Paul Mohn. Judarna accepterade beslutet men det gjorde inte araberna.

I det krig som följde utökade Israel sitt landområde. Omkring 750 000 palestinier fördrevs och många av dem hamnade i Libanon. Västbanken annekterades av Jordanien men ockuperades av Israel i samband med sexdagskriget 1967. Generalförsamlingen krävde redan samma år att Israel skulle lämna tillbaka ockuperade områden (resolution 242).

Sverige har länge drivit linjen att en palestinsk stat ska upprättas på Västbanken och Gaza. Frågan är hur en sådan skulle påverka palestinska flyktingar i bland annat Libanon och var dessa skulle få bosätta sig. FN uttalade redan 1948 att de borde få återvända till sina hemorter i Israel. I slutet av 1940-talet skapades också ett särskilt FN-organ för att hjälpa Palestinaflyktingar – UNWRA.

Förslag för stärkt FN

FN:s högnivåpanel för effektivare multilateralism, ledd av Sveriges tidigare statminister Stefan Löfven och Ellen Johnson Sirleaf från Liberia, presenterade i april sin slutrapport. Den innehåller förslag på hur FN-samarbetet kan stärkas på flera områden, däribland ren energi för alla, uthållig finansiering, rättvis digitalisering, gemensam säkerhet och transnationella risker.

Rapporten finns på www.highleveladvisoryboard.org

Forskare stödjer FN

Internationella organisationer som FN, WHO och IMF behöver förstärkas så att de får bättre förutsättningar att hantera de problem som världen står inför – däribland krig, klimatkris och flyktingströmmar. Det konstateras i SNS Demokratirådsrapport 2023. Överlag har internationella organisationer större förmågor än många tror, enligt forskarna, som också menar att Sverige bör ta en ledande roll i sammanhanget. Läs mer på sns.se.

Nytt samarbete inleds

I maj slutfördes avtalet för Svenska FN-förbundets nya utvecklingssamarbete med FN-förbundet i Albanien. Den verksamhet som nu får stöd från Sverige handlar om att involvera unga i arbetet med att bygga ett fredligt och inkluderande samhälle.

– Avtalet gäller för 2023 men ambitionen är att det ska förlängas och att FN-förbundet i Albanien ska bli en långsiktig strategisk partner, säger Mikaela Engwall på Svenska FN-förbundet.

Svenska FN-förbundets generalsekreterare Cecilia Tengroth (i mitten) i samtal med representanter för den lokala FN-rörelsen.

Foto: Svenska FN-förbundet/Moa Källström

FN-dagsfirandet i konserthuset och vår insamlingsverksamhet.

Vilka andra förändringar och nyheter kan du berätta om?

Den största verksamhetsförändring som omorganisationen ledde till är att vi nu har två sakkunniga i stället för tre sakkunniga. Det kommer till exempel att leda till att vi inte längre kan vara lika drivande i några av de nätverk som vi varit aktiva i och inte heller sammanhållande i MR-nätverket. Vi ska fortfarande vara med där men kommer inte längre att samordna arbetet med parallellrapporteringen på rasdiskrimineringskonventionen. Att våra egna expertresurser minskar gör vidare att vi behöver hitta nya sätt att samverka och knyta kontakter med experter på olika områden. Och vår satsning på att ta vårt lyckade FN-skolekoncept vidare till grundskolan drivs nu i mindre skala med enbart tio pilotskolor tills vi hittar extern finansiering för projektet.

En stor förändring för oss på kansliet är så klart också att vi har flyttat! Som ett led i att minska våra administrativa kostnader flyttade vi i april ihop med ForumCiv och Vi-skogen och delar nu kontor med dem på Södermalm i Stockholm. Här finns bland annat en jättebra stor lokal för möten där jag hoppas att vi snart får träffa våra medlemmar på olika aktiviteter.

Berätta om den omorganisation som ägt rum som ett resultat av nedskärningarna och om hur personalen påverkas!

En stor påverkan är så klart att vi tvingas säga hej då till oerhört värdefulla och uppskattade kollegor. Fyra personer slutar nu till sommaren och två personer har erbjudits vikariat som löper ut nästa sommar. Vid sidan av detta blir det nya uppgifter för några medarbetare. Detta tillsammans med flytten är så klart stora förändringar men jag är imponerad och glad över hur fint omställningen har gått och att vi lyckats genomföra planerad verksamhet trots all turbulens och osäkerhet som varit sedan regeringens besked i mitten av januari.

Hur har förbundets ledning resonerat för att komma fram till de förändringar i verksamheten som gjorts?

Vi har både tittat på vilka delar av vår verksamhet som är prioriterade och

Omstart för FN-förbundet efter nedskärningar, omorganisation och flytt

I förra numret av Världshorisont rapporterade vi om att FN-förbundet och andra civilsamhällsorganisationer tvingats till nedskärningar på grund av omläggningen av den svenska biståndspolitik. Här svarar FN-förbundets generalsekreterare Cecilia Tengroth på frågor om hur organisationens verksamhet nu förändras.

Redan i förra numret av Världshorisont kunde vi berätta att nedskärningarna i biståndet tvingar FN-förbundet och dess samarbetspartner att lägga ner det framgångsrika projektet Glokala Sverige. Finns det andra större projekt i FN-förbundets verksamhet som avvecklas helt och hållet?

Nej, Glokala Sverige är det enda projekt som vi tvingats avsluta helt i förtid och det var också i huvudsak denna personal som blev direkt berörd. Men med tanke på vårt övergripande ekonomiska läge, både just nu och utifrån vad vi tror händer under 2024, så har vi gjort en

omorganisation av hela kansliorganisationen.

Vilka delar av verksamheten kommer att fortsätta ungefär på samma sätt som tidigare?

Mycket av det stöd som kansliet gett lokalföreningar och medlemmar kommer att se likadant ut, däribland grundbidrag, projektbidrag och engagemangspaket. Även stora delar av vår övriga verksamhet kommer att fortsätta mer eller mindre som vanligt, till exempel våra FN-skolor, vårt internationella samarbete, tidningen Världshorisont,

vilka som har, eller kan hitta, finansiering. I detta har vi väglett av det inriktningsbeslut som förbundsstyrelsen beslutande om på sitt möte den 10 februari.

I inriktningsbeslutet sägs att förbundet ”ska vara navet i Sverige för engagemanget för ett starkt FN”. Hur avspeglas detta i den nya organisationen?

Uppdraget känner vi igen från vår stadga och måldokumentet från förra kongressen. Jag tycker också att det är helt rätt fokus för oss. I de tider som vi lever i är kunskap om och stöd till FN centralt. Svenska FN-förbundet är ju den enda organisation i Sverige som ständigt lyfter hur FN arbetar, varför FN behövs och vad FN lyckas åstadkomma.

Finns det några vinster med de förändringar som förbundet nu tvingas genomföra?

Helt krasst så är väl den huvudsakliga vinsten den ekonomiska besparing vi gör.

Vad ser du för trolig utveckling för FN-förbundets del på några års sikt? Den stora utmaningen är, som jag nämnt tidigare, att bredda och öka vår

“Trots, eller kanske på grund av, det förändrande politiska och finansiella läget är det jätteviktigt att våra röster för ett starkare och bättre FN fortsätter höras runt om i landet.”

finansiering. Vi har idag ca 85 procent av vår finansiering från en myndighet (Sida) och detta medför risker. Både för att det är ett politiskt styrt anslag och att dessa medel ska gå till insatser för fattigdomsbekämpning i låg- och medelklassländer. Vårt uppdrag är ju bredare än så. Vi behöver fortsätta vårt arbete med att minska våra administrativa kostnader och se till att våra intäkter och kostnader matchar varandra när vi nu går från ett brett kärnstöd till flera riktade projekt-

stöd. För att kunna hitta bra projektstöd behöver vi också bli bättre på att beskriva effekten och resultatet av vårt arbete – annars blir det svårt att hitta någon som vill finansiera vår verksamhet.

Vad är viktigt att tillägga i sammanhanget?

Trots, eller kanske på grund av, det förändrande politiska och finansiella läget är det jätteviktigt att våra röster för ett starkare och bättre FN fortsätter

höras runt om i landet. Varje informationsmöte som ordnas, insamling som görs, gåva som skänks, brev som skrivs, namnsamling som genomförs och utbildning som hålls är ett viktigt bidrag till den fredliga, rättvisa och hållbara värld vi alla vi se.

Och så ser jag fram emot att träffa våra medlemmar på höstens FN-forum som blir en bra uppladdning inför 2024 års kongress!

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Sveriges arbete mot rasism granskas

FN:s granskning av Sveriges efterlevnad av rasdiskrimineringskonventionen, CERD, kommer att äga rum 2024. Svenska FN-förbundet arbetar med sammanställningen av civilsamhällets så kallade parallellrapport som blir klar efter sommaren.

Den svenska regeringens egen rapport om hur genomförandet av konventionen fortlöper är redan färdigställd. I juni kommer även en rapport från MR-institutet i samma fråga.

FN-förbundet har arbetat med parallellrapportering till FN:s rasdiskrimineringskommitté sedan 2008. Som ett resultat av minskade statliga anslag (se artikel på nästa sida) kommer andra aktörer i det svenska civilsamhället att ansvara för parallellrapporten vid nästa granskningstillfälle.

Aron Sortelius,

32 år, bor i Hjo i Västra Götaland och sitter i FN-förbundets styrelse sedan 2021. Han är även ersättare i FN-föreningen i Kramfors och sitter i valberedningen för MyRight, den svenska funktionsrättsrörelsens organisation för internationellt utvecklings-samarbete och bistånd.

Vad gör du till vardags?

Tidigare har jag jobbat som fritidsledare men numera arbetar jag på distans som ombudsman/verksamhetsutvecklare för Synskadades Riksförbunds distrikt i Norrbotten. Där får jag god användning av min föreningskunskap.

Vilka är dina hjärtefrågor?

Jag brinner för inkludering, mänskliga rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Jag lever själv med en grav syn- och hörselskada

sedan födseln så det är naturligt för mig att engagera mig i dessa frågor.

Hur har det varit att sitta i FN-förbundets styrelse?

Det har varit kul, lärorikt och givande! Mitt perspektiv behövs i FN-förbundet!

Hur kommer det sig att du bor i Hjo men är ersättare i FN-föreningen i Kramfors?

Det finns ingen FN-förening i Hjo tyvärr men jag är uppvuxen i Kramfors och där är min kompis Osman ordförande så det var ett enkelt val.

Varför är det viktigt att engagera sig i FN-förbundet?

Alla kan göra något för en bättre och mer inkluderande värld. Och ju fler som är med i den kampen, desto bättre värld kommer vi att få!

Foto privat

FN-förbundets styrelse väljs av kongressen som är organisationens högsta beslutande organ och sammankallas vart tredje år. Läs mer på fn.se (under Om oss/organisation).

Eleanor Charlton-Hunt, Daisy Samad och Felicia Andersson från Växjö FN-förening på plats på ett event på Linnéuniversitetet.
Foto: Växjö FN-förening

Foto: Emma Hansson

Den 22:a april firade Växjö FN-förening och dess medlemmar Moder Jords dag genom att uppmärksamma planeten och den vackra gröna naturen i Växjö. Bland annat hölls en fototävling och en "Earth Day Quiz".

att vara ordförande. Om man har provat att verkligen uttrycka sina åsikter och ifrågasätta om någon säger något som man inte håller med om, då vet man att det går, säger hon.

En lokalförening som Växjö FN-förening är en perfekt plats för att kunna påverka sin vardag, fortsätter hon.

– Det finns en möjlighet i föreningen att göra något konkret. Som ung bjuds man ofta in till att närvara och diskutera men ingen följer upp det som sägs. I en lokalförening kan vi göra saker som får effekt direkt, de diskussioner vi håller är verkligen inte meningslösa. Vi vågar påverka, säger hon.

MÅNGA STUDERANDE

Många av dem som är engagerade inom föreningen är studenter och alla tio personer som sitter i styrelsen studerar vid sidan av föreningsuppdraget. Emma tror att det kan finnas stora fördelar med att vara en förening med många unga.

– Vi är väldigt aktiva och glada som personer. Vi är vana vid projekt och eget ansvar, man måste nog vara det som student.

Samtidigt vill hon ifrågasätta den skiljelinjen som görs mellan unga och äldre och deras åsikter. Hon menar att mindre fokus ska riktas mot att leta olikheter och att man inte ska stirra sig blind på åldersskillnader. Som aktiv träffar hon folk i alla åldrar och hon märker att man har något gemensamt med alla.

– Vi är en förening för hela Växjö. Det är viktigt att visa sig ute på stan och där vi träffar andra. Ju fler, desto bättre, det har jag försökt ta med mig och också sprida i gruppen, säger hon.

■ Eric Corneford

En ny generation FN-vänner "Vi vågar påverka"

Flera av landets FN-föreningar drivs av ungdomar. När världen står inför stora utmaningar ger engagemang i en lokalförening en möjlighet att påverka.

– Alla kan göra sin röst hörd, även om man är ung, säger Växjös 21-åriga ordförande Emma Hansson.

För Emma Hansson blev ett besök på Svenska FN-förbundets klimatkonferens för unga i Stockholm förra året en vändpunkt. Där diskuterades Agenda 2030 och utöver att delta i samtal fick hon vara med och bidra till att samla ungas röster och formulera ståndpunkter kring miljö och klimat som senare togs upp på FN-konferensen Stockholm +50.

– Det gjorde något med mig. Jag insåg att vi som deltagare verkligen hade möjlighet att göra något konkret. Jag förstod att alla, även om man är ung, kan göra skillnad. Man kan alltid göra sin röst hörd.

UNGDOMSLEDD FÖRENING

Emma är idag ordförande i Växjö FN-förening, en post som hon suttit på i ett halvår. Malin Swartling arbetar med ungas engagemang på Svenska FN-förbundets kansli. Hon berättar

att det utöver Växjö finns ungdomsledda FN-föreningar i bland annat Göteborg, Linköping och Umeå.

– De här föreningarna gör ett fantastiskt arbete och det finns många personer där med ett starkt driv. I vissa av landets FN-föreningar börjar medlemmarna bli lite äldre och då är det jättebra att det fylls på med yngre som vågar göra sin röst hörd, säger hon.

Det är viktigt att FN-föreningarna har representanter för alla åldrar, menar Malin, och att medlemmarna i föreningarna inte blir någon homogen grupp.

– Vi vill att föreningarna ska vara för alla. Att det blir en folkrörelse, säger hon.

För Emma Hansson har uppdraget i FN-föreningen inneburit att hon vuxit och fått bättre självförtroende.

– För mig har det varit oerhört utvecklande

Skräpplockning och medlemsvärvning går hand i hand på Lidingö

Skräpplockning och medlemsvärvning på Lidingö utanför Stockholm. Från vänster Carina Kindkvist, Kerstin Wiss Holmgren och Fredrik Kronberg.

Medlemmarna i Lidingö FN-förening har blivit riktiga skräpplockarproffs. Sedan flera år är de med och städar utomhus under den nordiska kusträddardagen i maj – ett utmärkt sätt att värva nya medlemmar, har det visat sig.

De vita västarna med FN-loggan och texten "En bättre värld" skiner i vårsolen och skapar uppmärksamhet när skräpplockartruppen från Lidingö FN-förening går längs med gatorna i området Skärsåtra på Lidingö. De tio deltagarna är även utrustade med gummistövlar, arbetshandskar, varsin stor blå sopsäck och verktyg. Utöver det har de också med sig ett stort gäng broschyrer och faktablad om föreningens arbete.

Carina Kindkvist, styrelseledamot i föreningen, kommer ikapp efter att ha stannat och pratat med en förbipasserande.

– Jag tror kanske jag precis värvat en ny medlem! Jag skulle haft med mig en extra broschyr, säger hon och ler.

STANNAR OCH PRATAR

Många kommer fram för att hälsa under gruppens arbete. Andra hejar på och ler uppskattande. Vissa stannar lite längre och pratar.

– Det är väldigt lyckat att vara ute och göra någonting konkret som alla uppskattar. Det är ett jättebra sätt att värva nya medlemmar på. Folk uppskattar det vi gör och visar det,

berättar ordföranden Kerstin Wiss Holmdahl.

Skräpplockardagen har under flera års tid legat på samma datum som den nordiska kusträddardagen. Den arrangeras som en påminnelse om hur viktigt det är att ta vara på naturen och miljön, en fråga som Lidingö FN-förening brinner mycket för. Inför årets aktivitet har föreningen bland annat valt att byta till miljövänligare sopsäckar.

– Jag pratade med en bekant som berättade att det är blå sopsäckar man ska ha. De är bättre för miljön och bryts ner snabbare, säger Fredrik Kronberg, styrelseledamot.

Hållbarhet är en fråga som Lidingö FN-förening gärna uppmärksammar lite extra, inte bara genom skräpplockning.

– Vi har uppmärksammat miljön mycket. Senare i maj kommer vi att genomföra ett evenemang på temat biologisk mångfald. En jätte viktig fråga, säger Kerstin Wiss Holmdahl.

BRINNER FÖR MILJÖN

Kanske är det den vackra naturen som gör att föreningens medlemmar brinner för miljöfrågor. Längs med vandringen leder stigen till Raoul

Wallenbergs sommarbostad i Kappsta naturreservat. Den har idag blivit ett monument. Den gamla husgrunden är kvar och intill den står en attachéväska i brons, en enkel staty för att hedra Wallenbergs minne och insatser. Det finns en del skräp att plocka runt husgrunden.

– Det är väldigt fint här och många kommer hit för att ta en löprunda eller gå på promenader. Det blir mycket trevligare när det är upplockat, säger Kerstin Wiss Holmgren.

Hon berättar att föreningen framför allt plockar mycket skräp som sköljs upp på stränderna. Att agera för att minska nedskräpningen av hav och sjöar är något står högt upp på FN:s dagordning och är ett av delmålen i mål 14 i Agenda 2030.

Redan efter någon timme är nästan alla säckar fulla. Efter att ha varit med på skräpplockardagar med föreningen flera gånger blir det som en vardagssport, berättar Carina Kindkvist.

– När jag går på promenad om kvällarna så har jag nästan börjat titta ner och leta skräp i stället för att njuta, säger hon.

NJUTER I VÅRSOLEN

Efter avslutat arbete sätter sig gruppen ner och tar en glass och njuter av vårsolen. Det pratas om vindsnurror på tomten och mer hållbara lösningar på energifrågan i framtiden. En dam som sitter på kaféet vill ta en bild på medlemmarna i föreningen när de har sina skräpplockarverktyg i högsta hugg.

– Vad bra att ni gör det här! säger hon till gruppen.

Hon får med sig en broschyr. Kanske är en ny medlem värvat.

■ Text och foto: Eric Corneford

TIPSA LANDET RUNT:

Skicka ditt tips till:
varldshorisont@fn.se och skriv
 "Landet runt" i ämnesraden

ENGAGERA DIG LOKALT

Ju fler som engagerar sig, desto mer kan vi åstadkomma! I den svenska lokala FN-rörelsen ingår både individuella medlemmar och FN-föreningar, FN-distrikt och FN-skolor. På www.fn.se kan du komma i kontakt med din lokala FN-förening och läsa mer om hur du kan engagera dig för en bättre värld!

Kärnvapenexperter talar

Tisdagen den 13 juni kl 18.00 - 20.00 gästas Svenska FN-förbundets nya kansli av två världskända experter inom nedrustningsforskningen, Hans Kristensen från Federation of American Scientists och Grethe Østern från International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. Mötet är öppet för FN-förbundets medlemmar samt för medlemmar i Svenska Läkare mot Kärnvapen, Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen och Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

– Detta är världens chans att tanka på sig kunskap direkt från den absoluta världsklassnivån inom området, säger Jens Petersson på Svenska FN-förbundet.

Föranmälan är obligatorisk och görs via fn.se/kalender

Guldgruva om Agenda 2030

Tidigare läst kommunikationsmaterial från Glokala Sverige ligger nu öppet på webben för alla att använda. Missa inte denna guldgruva med unikt pedagogiskt material om de globala målen! Se fn.se/glokalasverige

Inspelade seminarier

FN-förbundet arrangerar löpande webinarier om aktuella globala frågor som spelas in och kan ses i efterhand. I nuläget kan du ta del av möten om bland annat minor, könsstämpning och demokratiläget i världen.

Gå till fn.se/kalender och välj knappen "inspelat"!

En gåva för framtiden

Allt fler väljer att skriva in en ideell organisation i sitt testamente. En gåva i ett testamente kan vara pengar, värdepapper eller en fastighet. Tack vare sådana gåvor kan vi fortsätta kämpa för en bättre värld.

Läs mer om hur du gör för att inkludera FN-förbundet i ditt testamente på fn.se/testamente

Bli månadsgivare

Vilken värld vill du se? Bli månadsgivare idag och ta ställning för en fredligare, rättvisare och mer hållbar värld! Som månadsgivare är du med oss varje dag och skapar långsiktig förändring, ger hopp och räddar liv. Du bidrar med så mycket du vill, så länge du vill. Gå till fn.se/månadsgivare och läs mer!

Snart dags för FN-forum

Lördagen den 30 september bjuder FN-förbundet in sina medlemmar till en heldag i Stockholm för att diskutera aktuella FN-frågor och vad som är på gång inom FN-rörelsen. Boka in dagen i din kalender och håll utkik efter mer information på fn.se

Personalnytt

Efter vårens omorganisation och nedskärningar på FN-förbundet får följande personal nya roller: Moniqa Löfgren blir chef för den nya avdelningen för kommunikation och engagemang, Eva Rundgren Forsberg blir internationell programhandläggare och controller, Helen Huledal blir samordnare för FN-skolor/grundskolor, Helena Jönsson blir projektledare för engagemangsutveckling och skolor, Jens Petersson blir sakkunnig i FN-frågor, Pekka Johansson blir sakkunnig i FN-frågor samt pressekreterare, Pearl Mulkerrins blir programansvarig för internationella programmet (vikariat) och Charlotta Jeppson blir kommunikatör (vikariat). Utöver att Glokala Sverige-projektet läggs ner är övriga roller på kansliet i huvudsak oförändrade.

Öppet brev till statsministern om MR-institutet

Drygt 40 organisationer i nätverket för mänskliga rättigheter skickade den 2 maj ett öppet brev till statsminister Ulf Kristersson angående det nystartade svenska Institutet för mänskliga rättigheter. Bakgrunden är en debatt under våren om nedläggning av institutet och andra myndigheter.

I brevet skriver organisationerna, däribland Svenska FN-förbundet, bland annat följande:

“Institutet för mänskliga rättigheter, som inledde sin verksamhet i januari 2022, är en strategisk satsning för ett långsiktigt arbete för mänskliga rättigheter. Detta arbete följer av internationella åtaganden och ska inte vara beroende av regeringars sammansättning eller prioriteringar. Vi, undertecknande organisationer, förväntar oss att Sveriges regering följer dessa åtaganden, avsätter

nödvändiga medel samt verkar för att MR-institutet ges grundlagsskydd.

Institutet för mänskliga rättigheter har ett brett mandat att främja säkerställandet av mänskliga rättigheter. Institutet är inte en myndighet bland andra, utan en oberoende institution som kompletterar staten och civilsamhället i granskningen och förverkligandet av mänskliga rättigheter. Enligt lag ska institutet också fullgöra de uppgifter som följer av artikel 33 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, det vill säga att främja, skydda och övervaka Sveriges genomförande av samma konvention. En sådan mekanism har Sverige åtagit sig att etablera i samband med ratificeringen.”

De undertecknande organisationerna efterlyser ett tydligt ställningstagande

Foto: Unsplash

MR-institutet har ett särskilt uppdrag när det gäller rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

och besked från statsministern om att Institutet för mänskliga rättigheter “i nuvarande form och med oförminskade resurser kommer att kunna fortsätta sitt viktiga arbete”. Läs brevet i sin helhet på [fn.se!](http://fn.se)

ANNELIE BÖRJESSON
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

Mer krävs för verklig inkludering av unga

Nyligen stod det klart att världens befolkning passerat åtta miljarder människor. Av dessa är ungefär hälften under 30 år. Trots att ca 50 procent av jordens befolkning tillhör detta åldersspann är dess representation endast 2,6 procent på betydande poster som parlamentariker.

Ofta sägs det att världen måste lyssna till de unga – de är ju vår framtid. Det är glädjande att ungdomsrepresentanter bjuds in att tala och ge sina perspektiv i olika sammanhang och på stora konferenser. Men det finns fler steg i kedjan som måste tillgodoses för att det ska bli fråga om inkludering där ungas vilja och perspektiv faktiskt också leder till förändring. Här finns förbättringspotential, inte minst när det gäller beslutsfattande. Enligt statistik från FN är medelåldern för världsledare idag 62 år och av alla parlament i världen har 37 procent inte en enda ledamot under 30 år. FN-chefen António Guterres har på flera sätt framhållit vikten av inkludering och att han tror på kraften hos unga. Detta återspeglas i olika initiativ, exempelvis inrättandet av ett ungdomskontor i FN-högkvarteret liksom flera förslag i rapporten "Our common agenda".

När det gäller inkludering av unga i beslutsprocesser behöver förutsättningar ges. Här finns mycket att nämna men utbildning, jämställdhet och demokrati är särskilt relevanta områden. Dessvärre kan vi konstatera att utvecklingen går

åt fel håll och att krafttag behövs. Tyvärr speglar de satsningar som görs sällan de behov som finns. Pandemin har varit förödande för många individer, samhällen och länder. En global utbildningskris har inneburit att många har fallit bort från skolan, inte minst flickor. Vissa utvecklingsländer larmar om att de har brist på allt från pennor till lärare. Jämställdhetsutvecklingen i världen har gått tillbaka rejält och enligt UNFPA är det nu 286 år kvar till global jämställdhet medan det före covid-19 var 162 år kvar. Demokratin i världen minskar sedan ett par decennier och utmanas konstant, och enligt V-Dem lever idag endast var åttonde människa i en liberal demokrati.

Svenska FN-förbundets verksamhet har under årens lopp bidragit till mycket positivt. Som alla ni som varit eller är aktiva i våra FN-föreningar och FN-distrikt känner till fungerar dessa som en demokratiskola där många unga får ovärderliga erfarenheter och kunskaper som de kan ta vidare i sitt engagemang för en bättre värld. Våra ungdomsambassadörer och FN-skolor är fantastiska exempel på hur unga ges förutsättningar så att de på olika sätt kan engagera sig och höja sina röster i angelägna frågor. Genom samarbeten med andra FN-förbund bidrar vi till att unga i andra länder stärks. Vad allt detta engagemang lett till och vilka uttryck det tar sig vet vi inte alltid. Men att vi gör skillnad såväl i Sverige som utanför vårt lands gränser står klart – och det är något vi alla kan känna stolthet över.

Nästa nummer

...av **Världshorisont** kommer ut den 26 september och har **Agenda 2030** och de globala målen som tema.

I år har världens länder kommit halvvägs i arbetet med de globala målen. FN uppmärksammar detta med ett toppmöte i FN-högkvarteret i New York i september då tanken är att världens ledare ska ingjuta ny energi i arbetet med sikte på att nå målen till 2030. I Världshorisonts temanummer tar vi en titt på hur det går med genomförandet av målen, i Sverige såväl som globalt, intervjuar spännande personer med olika perspektiv på ämnet och djupdyker i mål 11 som handlar om hållbara städer och samhällen.

Foto: UN Photo/Evan Schneider

På fn.se/varldshorisont hittar du det senaste numret av Världshorisont, kan läsa utvalda artiklar ur kommande nummer och har även tillgång till ett arkiv med tidigare utgåvor av tidningen. Hör gärna av dig till redaktionen med synpunkter och idéer rörande tidningens innehåll. Skicka ditt mejl till vardshorisont@fn.se!

POSTTIDNING B
Avsändare Svenska FN-förbundet
Box 15 115
104 65 Stockholm
Begr. eftersändning

Gratis medlemskap för alla under 18!

Tipsa ett syskon eller kanske ett barnbarn,
en klasskamrat eller någon annan under 18 år?

Skanna för att
bli medlem direkt

Eller gå in på
fn.se/medlem